

Vojenské umění

Plukovník gšt. ing. Jiří Nečas

VEDENÍ ÚTOČNÝCH OPERACÍ

V článku chci vysvětlit způsoby vedení operací a zničení velkých uskupení nepřítele a ukázat jejich aplikaci v rozličných situacích.

Jedním ze základních elementů *zámyslu* velitele je určit jaké uskupení (včetně jaderných a raketových zbraní) nepřítele, v kterém prostoru a *jakým způsobem zničit*.

Plánování považujeme za základní prvek přípravy útočné operace. Pod tímto pojmem rozumíme kromě vyhodnocování všestranně a vědecky zdůvodněné varianty použití sil a prostředků k dosažení cíle útočné operace, rozpracování otázek součinnosti, zabezpečení bojové činnosti vojsk a velení, *také rozpracování vybraných (v rozhodnutí velitele) způsobů vedení útočné operace a způsobů zničení velkých uskupení nepřítele*.

Proto znalost způsobů vedení útočných operací a zničení velkých uskupení nepřítele a jejich správný výběr považují za jednu z hlavních povinností velitelů a ostatních vedoucích funkcionářů štábů svazů. Zásady o způsobech vedení útočných operací a zničení velkých uskupení nepřítele považují za jednu ze základních pilířů operačního umění.

*

Pod způsobem vedení útočné operace rozumíme určitý způsob použití sil a prostředků a charakter bojové činnosti k celkovému zničení nepřítele v pásmu armády nebo frontu na celou hloubku operace a tím dosažení jejich cílů.

Sovětské operační umění na základě zkušeností z Velké vlastenecké války, na základě teoretických výzkumů a praktických zkušeností z přípravy a vedení

operací v podmínkách použití zbraní hromadného ničení, raketových zbraní, vysoké motorizace a mechanizace ozbrojených sil apod., rozeznává *tři základní způsoby vedení útočné operace* (schéma 1):

a) útok vojsk na několika nejkratších směrech s cílem rozdělit hlavní a jiná uskupení nepřítele a zničit je po částech;

b) útok vojsk na sbíhajících se směrech s cílem obklíčit a zničit hlavní síly nepřítele v součinnosti se sousedním frontem (armádou), nebo samostatně, se současným rozvíjením útoku do hloubky na jiném směru (s cílem rozsek-nout určené uskupení nepřítele) a se současným, nebo postupným ovládnutím prostoru konečného cíle operace;

c) odříznout ústupové cesty uskupení nepřítele, nebo části jeho sil od jiných uskupení na válcíšti, „přítisknout je“ k moři, horskému masivu, nebo jiným překážkám operačního, nebo strategického charakteru a zničit tyto izolované síly v krátké době s následujícím ovládnutím prostoru cíle operace.

Tyto tři základní způsoby vedení útočné operace nejsou šablonou a proto operační umění připouští jejich kombinaci v nejrůznějších variantách. Přitom mají platnost v podmínkách operací vedených s použitím jak zbraní hromadného ničení, tak i pouze konvenčních zbraní. V prvním případě je základem hromadné jaderné údery na nepřítele, kdežto v druhém je to soustředěné použití letectva, dělostřelectva a tankových vojsk.

Pod způsobem zničení velkých uskupení nepřítele rozumíme způsob použití sil a prostředků při zničení jen určitých uskupení nepřítele, tj. části jeho hlavních sil na tom, nebo jiném směru útoku v průběhu plnění bližšího, nebo dalšího úkolu frontu (armády). Přitom pod pojmem „velké uskupení nepřítele“ chápeme uskupení od několika divizí do několika armádních sborů, tj. uskupení, které může zásadním způsobem ovlivnit vedení útočné operace frontu (armády).

Mezi způsoby vedení útočné operace a způsoby zničení velkých uskupení nepřítele existuje organické spojení, jehož podstatou je skutečnost, že *souhrn způsobů zničení velkých uskupení nepřítele v určité operaci tvoří způsob vedení dané útočné operace.*

Volba způsobů zničení velkých uskupení nepřítele je závislá na těchto faktorech:

— na výsledcích jaderných úderů strategických jaderných sil (raketových vojsk strategického určení, dálkového letectva a atomových raketových ponorek);

— na možnostech frontu (armády) v použití jaderných i konvenčních zbraní a pohotovosti vojsk rychle využít výsledků jaderných úderů;

— na charakteru bojové činnosti nepřítele a

— na fyzikálně geografických zvláštnostech válcíšť.

Rozeznáváme tři základní způsoby ničení velkých uskupení nepřítele (schéma 2):

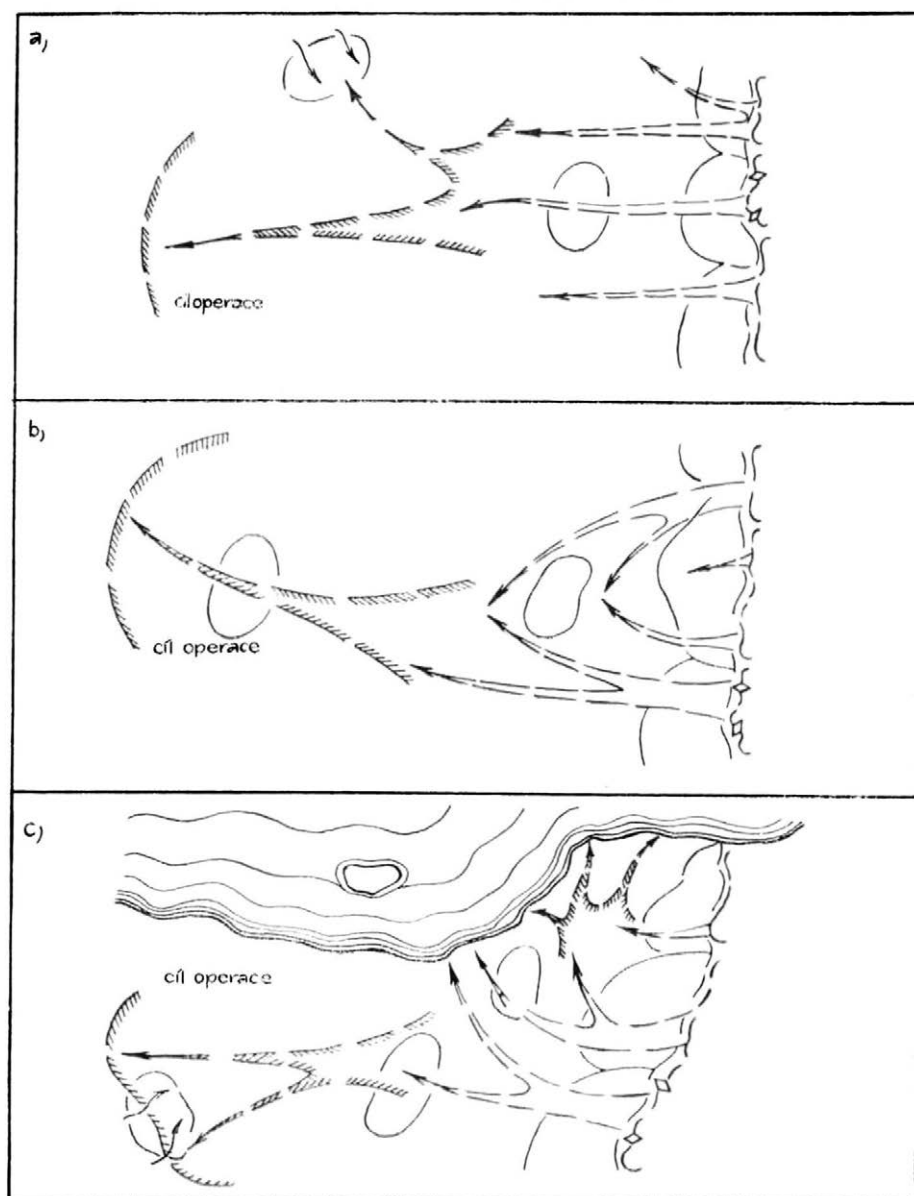
a) zničit určité uskupení nepřítele použitím jen jaderných zbraní;

b) způsobit velké ztráty uskupení nepřítele hromadnými jadernými údery a dokončit jeho zničení rozhodnou činností vojsk frontu (armády) ihned po jaderných úderech, nebo postupně;

c) zničit určité uskupení nepřítele činností vojsk s použitím jen konvenčních zbraní.

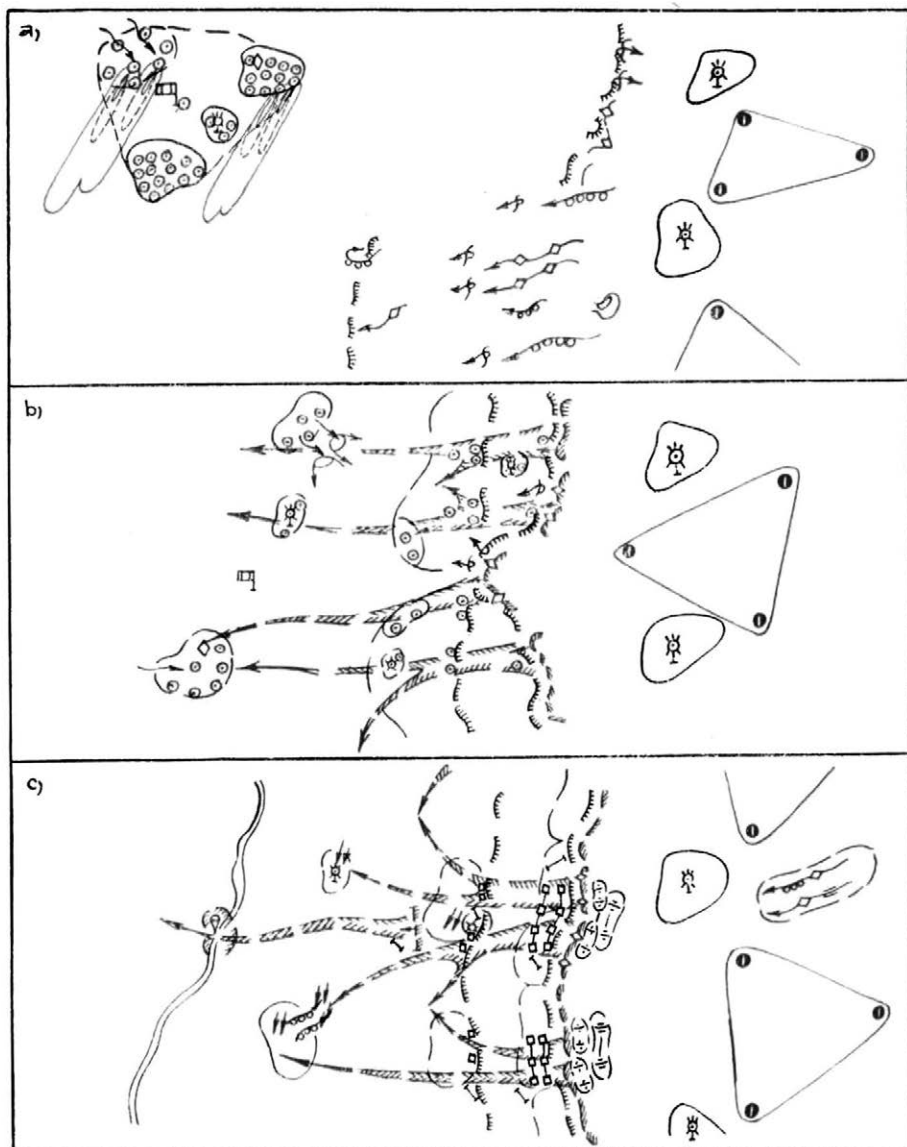
ZPŮSOBY VEDENÍ ÚTOČNÝCH OPERACÍ

Schéma 1



ZÁKLADNÍ ZPŮSOBY ZNIČENÍ VELKÝCH USKUPENÍ NEPŘÍTELE

Schéma 2



Mohou být i jiné způsoby, které nepočítáme k uvedeným třem základním, ale od kterých jsou odvozeny, jako např.:

— po postupných skupinových jaderných úderech vojska frontu (armády) dokončí zničení uskupení nepřítele;

— použít jen chemické úderý a vojska použijí jen konvenční zbraně apod.

Při použití zbraní hromadného ničení jsou základem zničení velkých uskupení nepřítele hromadné a skupinové jaderné úderý, jejichž výsledků využívají vojska frontu (armády) k dokončení likvidace nepřítele. Naproti tomu v podmínkách vedení operací s použitím jen konvenčních zbraní jsou základem hromadné úderý letectva a palby dělostřelectva na celou hloubku nepřítele, vytvoření převahy sil a prostředků a útok tankových a motostřeleckých vojsk ve vysokých tempech ihned po úderech a za nepřetržitě podpory letectva a dělostřelectva a široké použití výsadků.

Jak jsem již uvedl, operační umění nepřipouští používání šablon při řešení úkolů útočné operace. Proto i způsoby zničení uskupení nepřítele při vedení různých druhů bojové činnosti a v různých fázích útočné operace frontu (armády) mohou mít rozličné formy, jejichž základ však bude vždy stejný v jaderné i bezjaderné variantě. Pozastavme se proto u některých z nich.

Prou soudobé útočné operace (které jsou typické prováděním širokého manévru silami a prostředky) bude charakteristické časté vedení střetných sražen, ve kterých zničení uskupení nepřítele může mít v jaderné i bezjaderné variantě tyto formy:

1. Spojení vstřícných úderů částí sil na čelní uskupení nepřítele s úderý hlavními silami do boků a týlu hlavních sil nepřítele a to do té doby, než tyto rozvine.

2. Spojení vstřícných úderů částí sil na čelní uskupení nepřítele s úderý hlavními silami do jednoho boku hlavních sil nepřítele.

Tyto formy lze volit v případě, je-li dostatek času k tomu, aby hlavní síly vyšly na boky (bok) nepřátelského uskupení a jestliže terén toto vyvedení umožňuje.

3. Roztínající čelní úderý na jednom nebo několika směrech s cílem rozčlenit hlavní síly nepřítele a zničit je po částech.

Této formy použijeme, jestliže úderné uskupení frontu (armády) nemůže v naznačené době a v určené sestavě vyjít na boky nepřátelského uskupení.

4. Úder hlavních sil z týlu ve spojení s krycí činností částí sil z boku a čela.

Jiné způsoby budeme používat při ničení nepřítele, který přešel k *obrané činnosti*:

1. Využití mezer, úseků zničených vlastními jadernými úderý a odkrytých boků k obchvatům a obejitím a úderům z chodu na hlavní obranné uskupení nepřítele z různých směrů se současným rychlým rozvinutím útoku do hloubky sestavy nepřítele.

Tuto formu volíme tehdy, jestliže se nepříteli nepodaří organizovat pevnou a souvislou obranu.

2. Průlom obrany nepřítele s palebnou přípravou a úderý vojsk do boků a týlu a s následujícím rozvinutím útoku do hloubky.

Použijeme v případě, že nepřítel zorganizoval pevnou obranu.

3. Vede-li nepřítel boj na zdrženou, využijeme mezer k východu do týlu jeho hlavních sil a k ovládnutí mezilehlých, týlových a konečných obranných čar za širokého využití tankových vojsk a výsadků.

Jedním z hlavních úkolů frontu (armády) v průběhu útočné operace, jehož úspěšné řízení zabezpečuje vedení útoku ve vysokém tempu a dosažení útočné operace v krátké časové lhůtě, je *zmaření protiúderu nepřítele* a rychlé *zničení protiúderného uskupení nepřítele*. V tomto případě můžeme použít tyto způsoby zničení protiúderného uskupení nepřítele:

1. použít jen hromadné a skupinové, jednorázové nebo postupné jaderné a chemické údery na protiúderné uskupení nepřítele;

— v prostorech rozmístění a při přesunech v komunikační zóně, tj. na hloubku do 800—1000 km,

— při přesunech v zóně bojové činnosti (tj. v hloubce 200—300 i více kilometrů) a

— při rozvinutí k protiúderu.

Použijeme při vedení operace s použitím zbraní hromadného ničení;

2. použít systematické údery letectva a dělostřelectva na zálohy, letiště, místa velení apod. s maximálním úsilím v době rozvíjení uskupení nepřítele k protiúderu s cílem způsobit mu takové ztráty, aby se zřekl protiúderu.

Použijeme při bezjaderné variantě útočné operace, přičemž důležitou roli hraje vysoké tempo útoku vojsk frontu (armády) a použití výsadku v týlu nepřítele;

3. zničit protiúderné uskupení nepřítele ve střetném sražení, jehož možné formy jsem popsal výše;

4. dočasným přechodem části sil na směr protiúderu nepřítele k obranné činnosti s následujícím zničením protiúderného uskupení nepřítele.

Přechod k dočasné obraně v průběhu útočné operace frontu (armády) v podmínkách soudobé války bude častým jevem. Přitom základním způsobem vedení obranného boje je způsobit ztráty útočícímu uskupení nepřítele jadernými zbraněmi a palbou konvenčních zbraní ve spojení s pevnou obranou nejdůležitějších prostorů a rozhodnými protiúderu.

Vlastní způsoby zničení nepřátelských uskupení (ve spojitosti s různými etapami obranného boje) mohou být tyto:

1. jaderné údery, údery letectva a dělostřelectva s použitím chemických a konvenčních prostředků v době přesunu a rozvíjení nepřátelského uskupení a v rozmezí dosahu použitých prostředků;

2. v určitých podmínkách situace uskutečnění protipřípravy na hlavní uskupení nepřítele, které je připraveno k zahájení útoku. Bezprostředně po zakončení protipřípravy k dokončení zničení nepřítele můžeme vést úder vojsk prvního sledu před přední okraj obrany;

3. při vklínění se nepřítele — rozhodné protizteče a protiúderu s použitím jaderných i konvenčních zbraní. Protizteče a protiúderu můžeme vést do jednoho, nebo obou boků vklínivšího se uskupení nepřítele, nebo i čelně s cílem rozdělit toto uskupení a zničit je po částech.